

О.В. Горбунова, А.В. Новосад

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВУ РІЗНИХ МЕТОДІВ КОНТРАЦЕПЦІЇ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЖІНКИ

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика
 Поліклініка №2 Шевченківського р-ну м. Києва, Київ

ВСТУП

Проблема попередження небажаної вагітності давно турбує людство. У наші дні планування сім'ї залишається однією з актуальних тем. Конtraceпція — захист від небажаної вагітності та, отже, від негативних наслідків, які можуть виникнути в результаті її переривання. Одним з аспектів ефективної демографічної політики є покращення стану репродуктивного здоров'я жінки.

За визначенням ВООЗ, планування сім'ї передбачає допомогу окремим особам і сімейним парам у досягненні певних результатів — таких, як уникнення небажаної вагітності, врегулювання інтервалів між вагітностями, вибір часу народження дитини залежно від віку батьків і стану їхнього здоров'я, визначення кількості дітей.

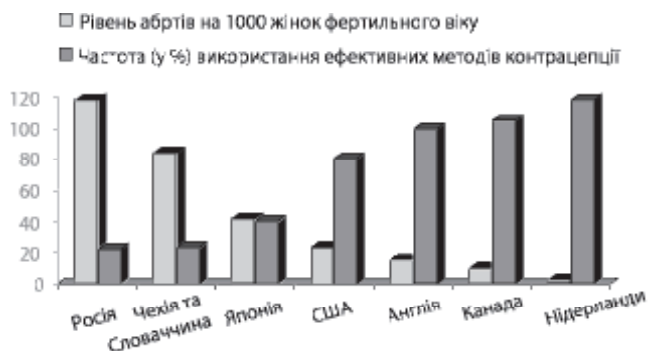

Рис. 1. Співвідношення між частотою використання ефективних методів контрацепції та рівнем абортів.

Досвід, накопичений Міжнародною федерацією планування сім'ї, яка об'єднує понад 125 країн, свідчить, що прийняття програми планування сім'ї не викликає зниження народжуваності, позитивно впливає на здоров'я

населення, сприяє зниженню материнської та дитячої смертності.

1994 року демографічна ситуація в Україні характеризувалася низькою народжуваністю, високим рівнем дитячої смертності, зменшенням середньої тривалості життя. 2001 року стан значно поліпшився, вперше абортів стало менше від пологів: 92,7 на 100.

За п'ять років реалізації першої національної програми планування сім'ї (1995–2000) в Україні створено 25 обласних, 240 міських центрів планування сім'ї та понад 600 кабінетів у центральних районних лікарнях. Для поліпшення демографічної ситуації та репродуктивного здоров'я українців 2001 року Президентом України було підписано указ про нову національну програму «Репродуктивне здоров'я 2001–2005», а 2005 року розроблено концепцію державної програми «Репродуктивне здоров'я нації 2006–2015».

За останні 10 років в Україні відзначається зниження рівня абортів практично у 3 рази (рис. 2), натомість їх кількість на 1000 жінок репродуктивного віку в Україні вдвічі більша, ніж в країнах із найменшою розповсюдженістю абортів (рис. 3).

Як показують статистичні дані, аборти — це одна з найчастіших причин материнської смертності. Якщо розглянути структуру причин материнської смертності в динаміці, видно, що останніми роками її частота від абортів зменшилася вдвічі (рис. 4).

За даними соціологічного опитування, студентки київських ВУЗів вважають питання попередження небажаної вагітності та захисту від інфекції, що передається статевим шляхом, дуже актуальними (рис. 5).

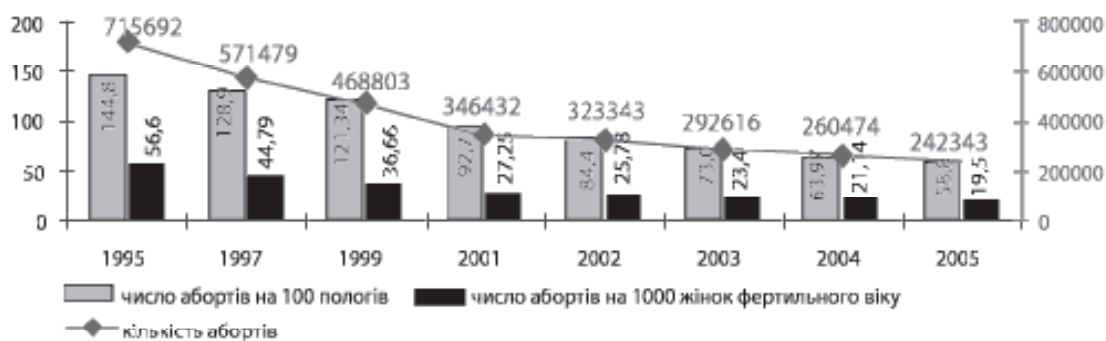
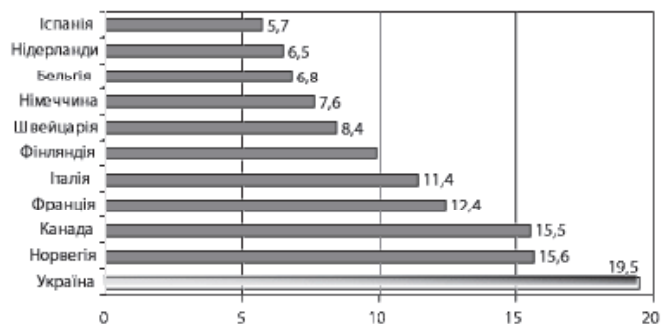
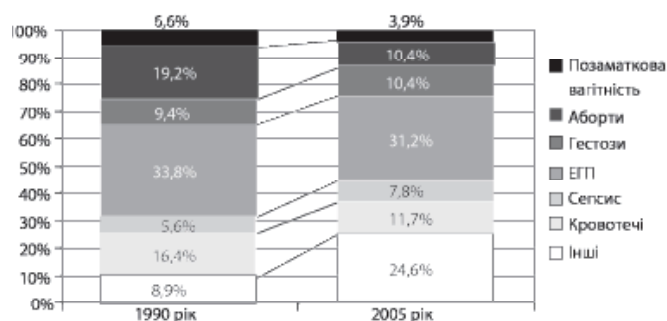

Рис. 2. Частота абортів в Україні.

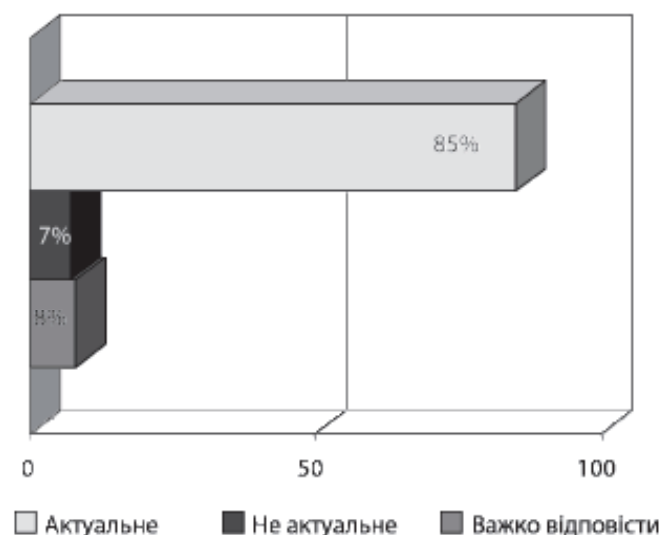
Рис. 3. Число абортів на 1000 жінок віком 15-44 роки у країнах з їх найменшою розповсюдженістю і в Україні.

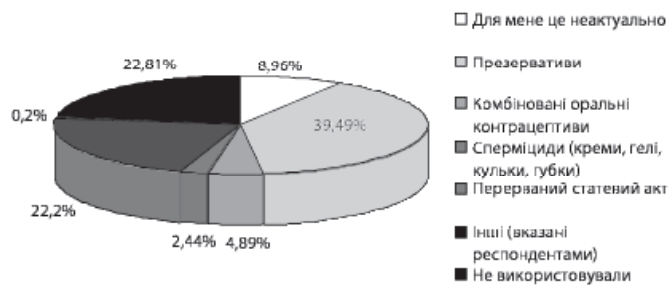
Рис. 4. Структура причин материнської смертності.

За даними цього ж опитування, найбільш популярними методами контрацепції виявилися презервативи, комбіновані оральні контрацептиви та перерваний статевий акт (рис. 6).

Зниження кількості абортів з 32,1 до 25 на 1000 жінок дітородного віку, передбачене Програмою «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 роки», еквівалентне зменшенню кількості абортів на 80 тис. випадків, що

Рис. 5. Дані соціологічного опитування 2004 р. студенток київських ВУЗів (n=2360, вік 15-23 роки). Питання: чи є актуальним для Вас питання попередження небажаної вагітності та захисту від інфекцій, що передаються статевим шляхом?

Рис. 6. Дані соціологічного опитування 2004 р. студенток київських ВУЗів (n=2360, вік 15-23 роки). Питання: яким з методів контрацепції користуєтесь (користувалися) Ви (Ваш партнер)?

дасть економію 15 млн. грн. за рахунок їх виконання та лікування ускладнень.

Нові ідеальні методи та засоби контрацепції мають відповідати таким вимогам:

- легкий контроль з боку самого пацієнта;
- простота, доступність, конфіденційність і безпека застосування для молоді;
- безпека використання матерями під час грудного вигодовування;
- здатність захищати партнерів від захворювань, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ).

Провідним критерієм добору методу контрацепції є ефективність, яка оцінюється за допомогою індексу Перля.

Метою нашої роботи було порівняння ефективності, безпеки, зручності та доступності найбільш поширених методів гормональної контрацепції у жінок репродуктивного віку.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ

Ми спостерігали 123 жінки репродуктивного віку, які потребували надійної контрацепції. Вибір жінок у групі був сліпим і рандомізованим. Середній вік пацієнок склав 30,5±0,5 року.

У першій групі (61 жінка) з метою контрацепції застосовували сучасний оральний контрацептив А, що містить 0,15 мг дезогестрелу та 0,02 мг етинілестрадіолу (використовується в Україні понад 10 років). Він надійно захищає від небажаної вагітності, контролює оваріоменструальний цикл, добре переноситься пацієнтками, які приймають його вперше, безпечний і доступний для більшості молодих жінок. Препаратом для порівняння (друга група — 63 особи) було обрано сучасний комбінований трансдермальний контрацептивний препарат — пластрин Б, який виділяє протягом доби 0,15 мг норелгестроміну та 0,02 мг етинілестрадіолу. Цей препарат відомий в Україні з 2005 року.

До комплексу обстеження входили такі методики:

- оцінка соматичного та гінекологічного анамнезу;

- гінекологічний огляд;
- огляд молочних залоз;
- розширена кольпоскопія;
- цитологічне дослідження мазків-відбитків із шийки матки;
- ультразвукове дослідження органів малого таза;
- обстеження на ЗПСШ;
- загальний аналіз крові;
- загальний аналіз сечі;
- аналіз крові на наявність антитіл до ВІЧ, HbS-антигену вірусу гепатиту В, реакція Вассермана (RW);
- ультразвукове дослідження молочних залоз;
- анкетування для виявлення можливих незручностей у використанні та побічних ефектів методів контрацепції.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Аналіз проведених досліджень показав, що трансдермальний гормональний контрацептив Б є високо-ефективним, надійним контрацептивним препаратом, який не впливає на досліджені параметри гормонального та негормонального гомеостазу, добре переноситься жінками (табл. 1).

Використання трансдермальної контрацепції у жінок репродуктивного віку майже у 100% випадків дозволяє попередити незаплановану вагітність, що підтверджується оцінкою значень індексу Перля. Оцінюючи зручність методу контрацепції за п'ятибальною шкалою, 29 пацієнок, які використовували трансдермальну контрацепцію, виставили 5 балів, 25 жінок — 4 бали та 9 — 3 бали (середня оцінка — 4,32). У групі жінок, які використовували оральний гормональний контрацептив А, 41 особа виставила 5 балів, 19 — 4 бали (середня оцінка — 4,6).

На тлі використання трансдермальної системи Б 59 пацієнок (93,6%) відзначили зникнення явищ передменструального синдрому, а після використання орального контрацептиву А лише 42 жінки (68,8%) вказали на його зникнення.

Нормалізацію менструальної функції відзначили 62 особи, які використовували трансдермальну систему Б, що склало 98,4%, а після використання орального контрацептиву А менструальна функція нормалізувалася лише у 36 жінок (59%).

Позитивний косметичний ефект (поліпшення стану шкіри обличчя) однаковою мірою відзначили жінки обох груп.

Трансдермальна форма використання контрацептиву Б дозволяє уникнути ефекту «першого проходження» через печінку. Діючі речовини з пластиру потрапляють безпосередньо у кровообіг. Лише 5 (7,9%) пацієнок (в анамнезі яких були захворювання шлунково-кишкового тракту) мали скарги на нудоту та печію, у той час як серед

жінок, які використовували оральну гормональну контрацепцію, 48 (78,7%) мали скарги з боку шлунково-кишкового тракту.

Використання гормональних контрацептивів в обох групах завершилося швидким відновленням репродуктивної функції, що підтвердилося настанням бажаних вагітностей у перші місяці після припинення використання препаратів.

Таблиця 1

Результати використання гормональних контрацептивів

Показники	Б	А
Індекс Перля	1,58	3,27
Зручність використання, відзначена самими жінками (максимум 5 балів)	4,32	4,6
Тромботичні ускладнення	відсутні	відсутні
Відсутність передменструального синдрому	93,6%	68,8%
Нормалізація менструальної функції	98,4%	59%
Косметичний ефект (поліпшення шкіри обличчя)	99,5%	99,5%
Відновлення репродуктивної функції після відміни препарату	100%	100%
Вплив на шлунково-кишковий тракт	7,9%	78,7%

ВИСНОВКИ

1. Трансдермальна гормональна система Б є сучасним, зручним у використанні та надійним методом гормональної контрацепції у жінок репродуктивного віку.

2. На відміну від оральних контрацептивних препаратів, трансдермальна система Б застосовується не щодня, а лише 1 раз на тиждень, що підвищує комплаєнтність, тому практична ефективність використання пластиру Б майже не відрізняється від теоретичної.

3. Трансдермальна форма використання контрацептиву Б дозволяє уникнути ефекту «першого проходження» через печінку. Діючі речовини з пластиру потрапляють безпосередньо у кровообіг. Це важливо за наявності захворювань шлунково-кишкового тракту (надто зі значними блювотою та діареєю), коли ефективність оральних контрацептивів може бути зниженою.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вовк І.Б.* Новые тенденции в применении современных оральных контрацептивов // *Здоровье женщины.* — 2003. — № 4. — С. 115–117.
2. *Горбунова О.В.* Патологія репродуктивної системи у жінок з оперованою маткою. — Автореф. дис. ... д. мед. н., Київ, 2007.
3. *Гладчук І.З., Назаренко О.Я.* Репродуктивні наслідки у жінок, які перенесли консервативну міомектомію // *Репродук-*

- тивное здоровье женщины. — 2005. — № 3 (23). — С. 104–106.
4. Кузьмин А.А. Гормональные контрацептивы нового поколения // Контрацепция и здоровье женщины. — 1998. — № 1. — С. 2–10.
  5. Прилепская В.Н. Руководство по контрацепции. — М.: МЕДпресс-информ, 2006. — 400 с.
  6. Сенчук А.Я., Венцовский Б.М. Современные аспекты контрацепции. К.: ТМК, 2001. — 212 с.
  7. Чайка В.К. Основы репродуктивной медицины: Практическое руководство. — Донецк: ООО "Альматео", 2001. — 608 с.
  8. Шашина А.И. Контрацепция. — М.: Миклош, 2005. — 112 с.
  9. Robinson G.E. Low-dose combined oral contraception. // Br. J. Obstet. Gynaecol. — 1994. — Vol. 101. — P. 1036–1041.
  10. Shenfield G.M. Oral contraceptives. Are drug interactions of clinical significance? // Drug. Saf. — 1993. — Vol. 9. — P. 21–37.

РЕЗЮМЕ

Сравнительная характеристика влияния разных методов контрацепции на качество жизни женщины
О.В. Горбунова, А.В. Новосад

Использование трансдермальной гормональной системы женщинами репродуктивного возраста является достаточно эффективным и безопасным, что подтверждается восстановлением ритма менструаций, низкой частотой побочных явлений, субъективным улучшением самочувствия и улучшением качества жизни.

Ключевые слова: трансдермальная комбинированная гормональная система, оральная гормональная контрацепция, качество жизни.

SUMMARY

Descriptive characteristics of effect of various contraception methods on women' life quality
O. Gorbunova, A. Novosad

Usage of transdermal hormonal system by women of reproductive age is effective and safe. It is approved by restoration of period's rhythm, low frequency of side effects, subjective improvement of life quality.

Key words: transdermal combined hormonal system, oral hormonal contraception, life quality.

Дата надходження до редакції 20.10.2009 р.